

Fælles veje for rettigheder og klimahandling

EN KONFERENCE OM HVORDAN DANMARK
STYRKER KLIMARETFÆRDIGHED GENNEM SIT
INTERNATIONALE ENGAGEMENT

**Hovedpointer fra dagen
og videre arbejde**

Kære deltager

Tak for din aktive deltagelse i Globalt Fokus konference Fælles veje for rettigheder og klimahandling.

I en retfærdig og effektiv kamp mod klimaforandringerne er der behov for, at den grønne omstilling er menneskerettighedsbaseret. Menneskerettighederne får sværere og sværere kår rundt om i verden, mens behovet for en accelerering af klimakampen er bydende nødvendig for at opnå Parisaftalen i 2030. Vi har med konferencen stillet skarp på hvordan Danmark kan være med til at styrke den rettighedsbaseret tilgang i den globale klimapolitik og gennem udviklingspolitikken.

Du kan forneden læse en kort opsummering af de otte fordybelsesspor, som hver især viser forskellige veje Danmark skal gå ned af for at sikre at vores internationale klimahandling bliver med fokus på rettigheder.

Med udgangspunkt den nyudgivne rapport "Rettighedskompas for bæredygtige, retfærdige og effektive globale klimaindsatser" vil vi især have fokus på at sikre at både nye og erfarne aktører og modaliteter, som Danmark tager i anvendelse i sine klimaindsatser, bliver med en menneskerettighedsbaseret tilgang.

Verden står et svært sted - og der bliver stillet spørgsmålstejn ved legitimitet, positioner og mulighedsrum. I Globalt Fokus vil vi arbejde for at Danmark, sammen med resten af vesten, anerkender og tager ansvar for de bagvedliggende årsager til klimaforandringer og den globale ulighed, samt arbejder for at ændre de strukturer, som skaber disse kriser. Vores klimahandling er nødvendig, men den skal også være retfærdig. Der er brug for klimaretfærdighed for at vi skal lave effektive klimahandling på global plan. Vi bliver nødt til at kigge på magt, uretfærdighed, økonomi, strukturerer, og rettigheder, hvis vi skal gøre os forhåbninger om global klimahandling.

I Danmark ser vi ind i en række processer, hvor vi fra Globalt Fokus side vil kæmpe for civilsamfundets indflydelse og klimaretfærdighed. Fra COP28 i december til en kommende plan for Danmark engagement i Afrika, og fra EU-forhandlinger til FN's Sikkerhedsråd kandidatur, så er der mange veje for Danmark at tage for at skabe sammenhæng mellem rettigheder og klimahandling. Ligeledes vil vi i forlængelse af konferencen forsætte med at danne nye forbindelser på tværs af organisationer, sektorer og mennesker der alle arbejder med klimahandling og rettigheder til hverdag.

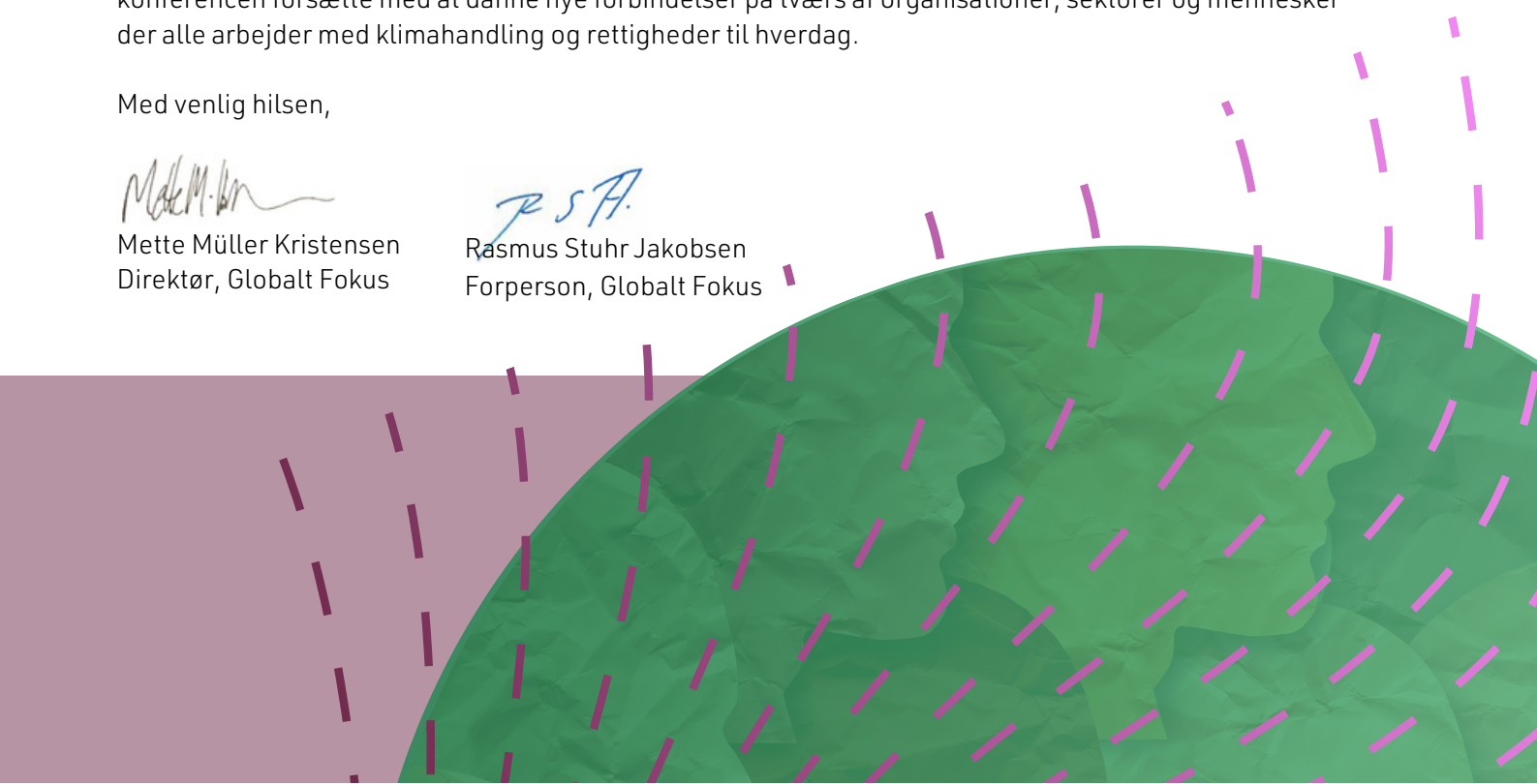
Med venlig hilsen,

Mette Müller Kristensen
Direktør, Globalt Fokus

Rasmus Stuhr Jakobsen
Forperson, Globalt Fokus

Hovedpointer fra fordybelsesspor

Why gender must be at the center of all climate action

Klimakrisen rammer ikke lige, men påvirker forskellige grupper og køn på forskellige måder. I mange kontekster er kvinder særligt udsatte ved klimaforandringer. Det kan blandt andet skyldes omsorgsforpligtelser, øget kønsbaseret vold, begrænset adgang til låntagning, at kvinder ofte er de primære brugere af naturressourcer, samt at kvinder får skylden for klimarelaterede tab. På trods af store forskelle i, hvordan kønnene påvirkes, har kvinderne kun i begrænset grad adgang til beslutningsfora, hvilket kan betyde, at løsninger risikerer at reproducere kønsuligheder. Andre marginaliserende faktorer har også betydning for, hvordan forskellige aktører påvirkes. Unge kvinder i Nairobis slum påvirkes f.eks. særligt hårdt, fordi de både er unge og mangler ressourcer. Klimaforandringerne spiller også sammen med konflikter og kulturelle normer, hvilket skal tages i betragtning i den måde, indsatser tilrettelægges på.

Der er behov for

- Et framework for intersektionelle tilgange i alle indsatser for at sikre, at vi får alle med
- Data og videnskabelse og -deling om kønsaspekterne af klimaforandringerne
- Inkluderende processer og governance som et krav i alle processer
- Finansiering, der understøtter inddragelse på alle niveauer i projekter
- Bevidst tilgang til arbejdet med køn og klima, hvor begge dele tildeles lige meget vægt

Kontaktoplysninger:

- Sidsel Koordt Vognsen, Folkekirkens Nødhjælp, skvo@dca.dk
- Kira Ugaz-Simonsen, Folkekirkens Nødhjælp, kusi@dca.dk
- Sofie Lindkvist Enstrøm, Planbørnefonden, sofie.enstroem@planbornefonden.dk

Arbejderrettigheder og grøn omstilling

Arbejderrettigheder er menneskerettigheder og er bygget op omkring 8 grundlæggende ILO-konventioner. Afvikling af fossile sektorer medfører massive jobtab og ødelagte lokalsamfund, og det er en grundlæggende opgave for klimaretfærdigheden at disse problemstillinger indtænkes i den grønne omstilling. Den grønne sektor er ikke velorganiseret, og i mange lande kan organisering af medlemmer i fagforeninger vanskeliggøre dette yderligere, idet fagforeningerne er tilknyttet en konkret arbejdsplads fremfor en sektor. Det betyder, at når jobs forsvinder, så svækkes den selvorganiserede kamp for arbejdstagerrettigheder. Fagbevægelsen er for en grøn omstilling, men den skal være retfærdig og inklusiv.

Der er behov for:

- At inddrage fagbevægelsen i danske internationale projekter omkring den grønne omstilling
- Due diligence i hele værdikæden
- At sikre at den nødvendige udfasning af de fossile arbejdspladser går hånd i hånd med inddragelse af fagforening, omskoling af medarbejdere og indsatser med lokalmiljøet

Kontaktoplysninger:

- Cristina Hansson, 3F International, cristina.hansson@3f.dk

Hovedpointer fra fordybelsesspor

Klimaretfærdighed og marginalisering

Fælles for personer fra marginaliserede grupper er, at de udover at være fattige og stigmatiserede også oftest er dem, der mærker konsekvenserne af klimaforandringer hårdest. Det er vigtigt at sikre grøn omstilling på en måde, hvor marginaliserede grupper ikke lades i stikken. Her står menneskerettighederne helt centralt. Vi skal have fokus på menneskers værdighed i kampen mod klimaforandringerne ellers mister vi ikke kun vores medmenneskelighed, vi vil også tabe kampen mod klimaforandringerne.

Det vil kræve at:

- Marginaliserede grupper indtænkes i klimaprocesser bl.a. gennem meningsfuld deltagelse
- Fokus på en intersektionel tilgang til klimaprocesser, hvor mennesker med dobbeltmarginalisering indtænkes
- Man skal styrke data på marginaliserede grupper. De skal inddrages i dataindsamlingsprocessen

Kontaktoplysninger:

- Louise Lindskrog, Danske Handicaporganisationer, ll@handicap.dk
- Cesilla Sofie Højrup Pedersen, Aids Fondet, cesilla@aidsfondet.dk

How to meet global climate goals with Indigenous peoples

Today 12 % of global emissions stems of burning off forests, researchers names it the 6th mass extinction event and increased political pressure and inequality threaten participation of Indigenous Peoples. If Indigenous Peoples' territorial rights to forest ecosystems are central to climate adaptation and mitigation – then why are they under such pressure?

Lack of legal recognition of Indigenous Peoples rights, which goes back to the process of colonialization, where rights were lost as the state became the legal body. Today only 10 % of Indigenous Peoples' land have legal recognition. Traditional livelihoods are criminalized, and this creates insecurity in the communities. Activists are killed at a rate of one every other day and Indigenous Peoples makes up 60 % of those killed. There is a need to change the system as people are not benefiting – human rights and Indigenous rights need to be at the center.

Ways to move forward:

- To support Indigenous Peoples by calling for: Ecosystem conservation and reparation must respect rights, strengthening Indigenous Peoples communities and effective grievance mechanisms
- Need to make Denmark and the Nordic countries allies in the fight of Indigenous Peoples' human rights – often they are, but tokenism and focus on profit in the green transition is a challenge
- The decolonizing debate reflects a lot of Indigenous Peoples' perspectives, and what they have been calling for
- We need to look at this in a just transition: We need to change behavior as we cannot mine transition minerals without consequences for Indigenous Peoples

Kontaktoplysninger:

- Jakob Kronik, Verdens Skove, jkr@verdensskove.org
- Genevieve Rose, IWGIA, gr@iwgia.org

Hovedpointer fra fordybelsesspor

The “beyond growth agenda” and the connection to the climate crisis and rights in global climate policy

Beyond growth questions the fundamental growth paradigm and the structures of the current economic system. People and the planet are not thriving in the current economic system, so we need to rethink the economy. We need to ask ourselves if it is viable or desirable that we keep growing in GDP in our part of the world. We have already reached many of our planetary boundaries. Carbon emissions of the richest one percent are more than double the emissions of the poorest half of humanity. It is clear that the current system is built on an extraction economy which upholds structural inequalities, colonial legacies and violates human rights in the gain for profit. Actions to move forward:

- An inclusive process that engages the wider population in the discussion on the limits and problems with the current economic structure
- Recenter the debate towards well-being over economic outcomes
- Need for both local practical experiences and institutional change on a larger scale
- Mandatory to meet everybody's material needs globally within planetary boundaries

Kontaktoplysninger:

- Mads Busk, Oxfam Danmark, mvb@oxfam.dk
- Maj Lechuga, Rethinking Economics, maj@rethinkeconomics.org
- Mathias Zachau, Nyt Europa, mathias@nyteuropa.dk

Towards a Just Energy Transition

A just energy transition means a low carbon transition that is fair, inclusive, has respect human rights and leaves no one behind. The energy sector is currently emitting 73 % of the greenhouse gases with 65 % coming from fossil fuels. At the same time 740 million people are without access to energy and 2,4 billion are without access to clean cooking and 60% of health facilities are without reliable energy in Africa. To transition so-called transition minerals are needed to produce e.g. solar panels and windmills. However, 30% of the minerals are in Africa and more than 50 % is located on indigenous lands. The extraction of these minerals is often linked to human rights violations. Demand for transition minerals has increased by 400% in the next few decades. This expansional demand for transitional minerals for a green energy transition creates a challenge and an opportunity to connect the transition to human rights and climate justice.

For a just energy transition we need to:

- Have respect for land rights and indigenous land and have inclusive processes.
- Have transparency in JET-projects
- Question and lower our consumption of energy - behavioral change is needed.
- Due diligence for companies needs to be made mandatory e.g. by making it part of trade policies.
- Use entry points such as rights to make the cases e.g. court case for healthy environment In Montana
- For a just transition, we need a safe space and platform for dialogue between the CSOs, authorities and companies.

Kontaktoplysninger: Morten Gøbel Poulsen, Oxfam Danmark, mgp@oxfam.dk

Hovedpointer fra fordybelsesspor

Hvilke rettigheder bliver tabt og skadet i klimakrisen?

Tab og skader er en afgørende del af håndtering af klimaforandringerne. Tab og skader forekommer når det ikke er lykkedes at reducere udledningen af drivhusgasser, at tilpasse sig konsekvenser eller lave katastroforebyggelse. Tab og skader rammer oftest de lande og personer, som har udledt mindst drivhusgasser, og som er fattigst og derfor også har sværest ved at forebygge og opbygge modstandsdygtighed og udøve deres menneskerettigheder. Det er derfor oftest en dobbelt uretfærdighed som rammer i forbindelse med klimaforandringerne og tab og skader.

Tab og skader hænger uløseligt sammen med tab og skader af menneskerettigheder. Fra retten til liv, til rent vand, til kulturelle rettigheder til ret til uddannelse og indkomst, så kan klimaforandringer være med til at fjerne grundlaget for disse rettigheder. Det kræver nuancer at tale om sammenhæng mellem tab og skader og rettigheder. For hvem har ansvaret når klimaforandringer krænker menneskerettigheder?

Tab og skader og rettigheder fremadrettet:

- Alle lande skal bidrage til at gøre verden til et sted, hvor alle dine rettigheder og friheder kan blive ført ud i livet
- Alle har ret til liv, frihed og sikkerhed; og i forbindelse med tab og skader er der behov for at nuancer rettighedsbilledet, så både ikke-økonomiske og økonomiske tab og skader bliver taget i betragtning
- Der er behov for finansiering af tab og skader til at reducerer klimaforandringernes negative påvirkning på rettigheder
- COP28 bliver afgørende for at sikre finansiering til en tab og skade fond, som kan hjælpe med at mitigere tab af rettigheder i forbindelse med klimaforandringerne

Kontaktoplysninger: Rebekka Blomqvist, Globalt Fokus, reb@globaltfokus.dk

Fra frontlinjen til FN - civilsamfundets deltagelse i internationale forhandlinger

En essentiel rettighed er retten for civilsamfundet og klima- og miljøforkæmpere til at kunne repræsentere og bidrage med deres unikke viden i globale klimaforhandlinger – og vi ved, det sikrer mere bæredygtige, effektive og retfærdige, hvis civilsamfundet har haft mulighed for at bidrage til dem. Desværre oplever civilsamfundet store udfordringer med deres meningsfulde deltagelse i COP'erne - både indenfor og udenfor forhandlingslokalerne - på trods af, at FN's rammeværk på papiret sikrer deres deltagelse. Som [Globalt Fokus' analyse fra COP27](#) og Den Grønne Ungdomsbevægelses erfaring viser gælder det især aktivister fra det globale Syd og unge, hvis arbejde under COP27 var særligt udfordret af manglende funding og høje omkostninger, bureaukratiske akkrediteringsprocesser – og i Egypten sidste år også overvågning og indskrænket ytrings- og forsamlingsfrihed. De samme bekymringer gælder for dette års COP28 i De Forenede Arabiske Emirater. Det gælder særligt i lyset af, at [angreb mod miljøforkæmpere og presset på deres arbejde stiger](#). Derfor er det afgørende at både FN og medlemsstater som Danmark, der har både engagement i og erfaring med tæt samarbejde med civilsamfundet:

- Styrker adgangen (visum, akkrediteringsprocesser mm.) og funding til aktører fra det globale Syd
- Sikrer civilsamfundets sikkerhed og meningsfulde deltagelse
- Forbedrer de digitale løsninger og adgangen til information

Kontaktoplysninger: Sigrid Kromann Schiøler, Globalt Fokus, siks@globaltfokus.dk